163. štev. V Ljubljani v sredo 17. oktobra 1883. Letnik XI.

Inserati se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.
Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na mestnem trgu h. štev. 9, II. nadstropje.
Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá:
Za celo leto . . 15 gl. — kr
Za pol leta . . 8 „ — „
Za četrt leta . . 4 „ — „
Za en mesec . . 1 „ 40 „
V administraciji veljá:
Za celo leto . . 13 gl. — kr
Za pol leta . . 6 „ 50 „
Za četrt leta . . 3 „ 30 „
Za en mesec . . 1 „ 10 „
V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. več na leto.
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob ½6 popoldne.

Deželni zbor kranjski.

Dvanajsta seja 16. okt.

Navzoči so vsi poslanci razen grofa Blagaja in kočevskega župana Braunea. Seja prične se po navadi s prebranjem zapisnika zadnje seje, potem se napotijo došle reči dotičnim odsekom.

Zatem pride na vrsto prvo: „Poročilo odseka za volilno reformo o prenaredbi deželnega volilnega reda“. Poročevalec tega odseka je poslanec gosp. Svetec, ki stopi na oder in predlaga, naj se o tej prenaredbi prične splošen razgovor (generalna debata).

Prvi se oglasi zoper to vélikega posestva poslanec gosp. Lukman ter hoče, da bi se pretresovanje te postave še odložilo, da jo vsak more še nadrobneje premleti; on méni, da se ž njo nič ne mudi, ker, če bi bila prav sprejeta in potrjena, bi služila volilcem še le čez šest let, ko bodo nove volitve; toraj je vse enako, se li sklepa o nji letos ali prihodnje leto, volilci ne bodo nič na zgubi. Zato slednjič predlaga, naj bi se razprava te postave odložila.

Za njim vstane poslanec vit. Schneid in govori tako:

„Oglasil sem se za besedo, da bi prav kratko izrazil svoje misli o današnji predlogi. Toraj mi je težko zavračati one izjave, ki jih je navedel častiti moj predgovornik. Prav raznenaden sem, da iz njegovih besedi slišim samo odlašajoč namen nam nasprotne stranke, kar se tiče tega predloga postave.

K ugovorom, kteri merijo na odlašanje, spada tirjatev statističnih pozvedovanj, in kaže se želja, da bi se ta reč odložila zato, da bi se mogla predloga bolje premleti. V zadnjem oziru moram naravnost izreči, da nam manjka poguma prevzeti odgovornost za to, da bi se še dalje pridržavala ali odtezala politična pravica velikemu delu naših sorojakov.

Načelo znižanja volitvenega cenila je po najbolj razvitih državah dandanes že zmagalo. Statistična pozvedovanja, naj imajo kakoršen koli vspeh, ne bodo mogla nič več braniti, da bomo segli po zahtevi svobode.

Kar pa se tiče visokopolitičnih opominov gospoda predgovornika, mislim, da se o splošnem političnem stanji in o naših razmerah do vlade ne moremo meniti, da ne bi čisto natančno obrisanih tal postave, na kterih stojimo, omajali.

Predlogu toraj, ki namerava odložiti še postavo, mi ne moremo pritrditi, in prosim Vas, da bi ne ostali pri njem.

O predlogi postave je moja misel ta:

Ne bi se smelo zdeti nerazumljivo, če kaka po dolgih, hudih bojih do večine dospevša stranka skuša to večino zagotoviti si po ugodnejem ji volilnem redu. Kaj tacega bi vsaj ne bilo nič novega, ker se dá sklicevati na prejšnje izglede. In ni tajiti, da so skušnjave k temu prav blizo. Mi pa nismo mogli svojega uma zakleniti prepričanju, da ne prekanjenosti volilnega reda, marveč tlačenje strasti in izvrševanje pravice dajeta poroštvo za obstanek in trajnost kakoršne koli stranke. To načelo v bistvu naših strank smo že pokazali in ga bomo, dokler nam je zaupano zastopanje ljudstva kranjskega tukaj, v prihodnje ob vsaki priliki spravili do časti. Pokazali smo to načelo posebno s tem, da smo slavnemu deželnemu zboru predložili popravljene postave načrt, ki vstreza tako zahtevam svobodnosti, kakor potrebam volilcev, nikakor pa ni navdihnjen po kakem oblastnem interesu.

Po razgovorjanji z nekim zeló spoštovanim udom častite nasprotne stranke zvedeli smo za one zahteve, ktere stavijo tam do novega volilnega reda. In tudi te zahteve zadevajo — moram priznati, daljno razvijanje javnega prava, ne da bi hrepeneč po razširjenji moči in oblasti budile kak sum.

Akoravno nam to, da bode po novi postavi volilo se po listkih in bodo ženske po kmetih, mestih in trgih zgubile svojo volilno pravico, ob sedanjih razmerah in pri sedanji navadi utegne biti škodljivo, smo vendar mislili, da se nam je o tem pridružiti mnenju nasprotne stranke — že zato, ker glasovanje po listkih (glasovnicah) se mora navzlic ustmenemu glasovanju zdeti napredovanje v političnem razvoji in se naj ženske odvračajo od političnih bojev. Dalje pa, ker se smemo nadjati, da bomo skovali volilni red, ki ne namerava glavnih moči premestovati nikamer, vstvari pomirje v političnem prepiru ter nam pospravi polje, da je prosto za plodonosno delo.

Določba o kolikosti zemljiščnega davka pri deželno vknjiženih posestvih izprejeta ali povzeta je iz volilnega reda za državni zbor in gotovo le v smislu tistih, ki imajo veliko zemljišča in so po tem sposobni zavzemati više mesto v deželnem zastopstvu. Mislim tudi, da tisti tehnični izrazi, ki so se sprejeli v načrt, ne morejo nikakor vzbuditi pomislikov, ter se nadjam, da, če bi se pri nadrobnejem razgovarjanji o tem našle pomanjkljivosti, se bodo s pripomočjo spoštovanih udov one stranke tudi odpravile.

Gospódje! Od dovršenja volilne reforme ne dá se odlušiti pomirjenje dežele; zavleči ali ovirati jo — to bi bilo toliko, kakor nadaljevanje onih nesrečnih bojev, po kterih sta razvoj in blagor naroda le predolgo trpela.

Pristaviti mi je tu še eno:

Povsod in vselej se lahko skusi to, da pri volilnem redu, ki ne ugaja razmeram, naravnim in vstvarjenim, se pokaže, da so volilci odvisni od agitatorjev in pocestnih politikarjev in tako se odtuji ljudstvo svojim interesom, svojemu blagru; in tako odvisnost je težko odpraviti.

Mi pri stvarjenji volilne reforme ne moremo pogrešati podpore nasprotne stranke, ne odrecite nam je!

Gospódje! Ne zato, ker zamorete zabraniti postavo — res pač z najzadnjim parlamentaričnim sredstvom — obračam se do Vaše strani, marveč iz pomisleka, ki bo gotovo povsod veljal.

Ne gledé na to, da je potreba volilne reforme tako naravna, da jo bo uvedla celó liberalna stranka in jo uvaja že po več kronovinah; — brez tega je tu stvarno jedro v tem, da se postava o prenaredbi volilne reforme ne dá po moči samo ene stranke dognati.

Prosim slavni deželni zbor, da bi ravno na to jedro zrl, ter predlagam: naj se spusti v nadroben razgovor o tem načrtu postave.“

Besede viteza Schneida, za naših nasprotnikov kožo veliko prerahločutnega zadržaja, ker so — rekli bi — za nektere izmed njih preelegantne, preveč obzirne, napravile so vendar velik vtis, kar se je pozneje pokazalo. Ta poslanec je v tem zboru ta pot prvikrat govoril in pokazal se ne le bistroumnega, gladkega govornika, marveč tudi moža, ki si je v stanu z malo besedami pridobiti srca poslušalcev. Donelo mu je zato iz več strani „dobro!“

(Konec prih.)

Kaj porečemo o socijalizmu?

„V Scilo zadene, kdor umakniti se hoče Karibdi.“ Če kje veljá prislovica ta, gotovo je na svojem mestu pri kapitalistih in socijalistih. Ob Scilo, videli smo, trčili so kapitalisti, ki kopljejo s svojimi nazori grob gmotnemu blagostanju in nravni plemenitosti povsod, kjer se prikažejo v svoji moči Ni čuda, da so si s svojim ravnanjem vzgojili nasprotnika, ki jim izpodjeda zemlje kos za kosom in kjer drugače ne gre, tudi z dinamitom. Sebičnost posameznih naj ne gospodari svetu, marveč v družbi imej vsakdo enake pravice. Na videz sicer lep nauk; toda videz čestokrat slepí. Zato so socijalisti, umikajoč se Scili, kjer so se ponesrečili kapitalisti, zadeli ob Karibdo, kjer jim grozi enaka osoda. Kako da ste se ladiji obojih razbili? Ali morda ni prehoda med to ožino? Pač prehod je; a treba je umnega krmarja, da po njem ladiji vravna tek, zato pa mu treba zvezde-vodnice, da ne zgreši prave poti. Prav tega krmarja in zvezde-vodnice pa manjka obojim. Boga in vere vanj nimata, in kako bi varno vesljala po širokem morji, zapustivši brez pravega vodnika zavetje mirne luke?

Tudi socijalizmu je temelj brezbožen, ateističen. Zato moramo po krščanskih načelih vso njegovo zistemo s posledicami vred zavreči. In vendar! Ali se ti ne zde zaslepljeni ti so-

cijalisti? Ako pameten človek vidi, kake napake da so uničile nasprotnika, se jih bode gotovo v svojo korist ogibal. Socijalisti so videli, kam da merijo kapitalisti, ravno zato so se jim ustavili, rekli so, da je kapitalizem zgrajen na napačni podlagi, in vendar so zaslepljenci šli in na isti podlagi jeli staviti svojo zgradbo. Kapitalisti jih toraj niso podučili. Zmodrila jih niso tisočletja, ki, kolikor več jih je, toliko glasneje pričajo staro a vedno novo resnico: Kdor hoče človeštvu v srečo delati, mora svoje poskušnje opreti na trdni verski temelj. Ali naj za to navajam dokazov? Morda iz cerkvenih učenikov? Bilo bi jih preveč in morda bi se celó komu zdeli pristranski. Da bolj gotovo zadovoljim vsacega, navedem nepristransko pričo, Goetheja, kteremu gotovo nikdo ne bode očital verskega fanatizma. On pravi znane besede: „Alle Epochen, in welcher der Glaube herrscht, sind glänzend, herzerhebend und fruchtbar für Mit- und Nachwelt. Alle Epochen dagegen, in welchen der Unglaube einen kümmerlichen Sieg behauptet, und wenn sie auch einen Augenblick mit einem Scheinglanze prahlen, verschwinden vor der Nachwelt, weil sich Niemand gern mit Erkenntniss des Unfruchtbaren abgeben mag.“ In kako hočemo soditi ljudi, ki na brezverskem temelji gradé svoje nauke, o kterih isti Goethe pravi: „Der Unglaube ist das Eigenthum schwacher, kleingesinnter, zurückschreitender, auf sich beschränkter Menschen“. Tej temeljiti in določni sodbi o takih ljudéh nimamo pač nič dostaviti, ker bi jim ne mogli dati jasneje razloge.

Da, ateizem še nikdar ni zidal in stavil; on tega ne ume. Pač pa zna on zanikati, razdirati, vničevati! V tem solznem domu hoté socijalisti osrečiti vsacega človeka, vsaj le malo časa živimo, pravijo, po smrti ni več življenja, a nagon po sreči čuti vsakdo v sebi; toraj bodimo srečni, vživajmo, dokler živimo, a srečni bomo le v socijalistični državi. Tu je slehernemu prosto živeti, kakor mu drago in ker razen počutne natore ne priznajo v sebi viših čutov, zato naj vsakdo vstreza svojim strastim. . . . Pri tem pa ti modrijani ne pomislijo, da s tem pripravljajo pogin vsakemu socijalnemu redu, naj so ga tudi vstanovili sami socijalisti. Kdo bo krotil strastim vdanega človeka, ako ima pravico vstrezati jim? Kdo bo samo z natornimi silami stavil meje razdivjanemu človeštvu, ker „zverin najbesnejša je človek divjajoč“, pravi pesnik?

Brez više, nravne sile nikdo ne more ohraniti, kaj še le vstanoviti družabnega reda. In te moči socijalizem ne pozná, toraj kozel med zelnatimi glavami in pa moderni socijalist med osrečevalci človeštva: par nobile fratrum!

Poglejmo si še socijalistično zistemo od druge strani, morda se nam vendar pokažejo obetana nebesa! V državi socijalistični dobi, kakor smo videli, vsakdo delo primerno zmožnostim in veselju posameznih in dobiček od dela kolikor in kakor je delal. Izgovoriti je to lahko, a težko izvršiti! Delavcev bi bilo mnogo, in veliko bi moralo biti tudi ljudi, ki bi posamezne presojevali, za ktero delo so bolj sposobni, odločevali, kake cene je to ali ono delo in potem razdeljevali posameznim tudi čisti dobiček. Toda za to bi bilo treba legijonov uradnikov, kterih pa socijalisti niti v sanjah radi ne gledajo. Ko bi toraj po svoje vravnali državni red s tem brezštevilnim, a potrebnim osobjem, prišli bi z dežja pod kap; uborno malo bi si pomagali, kajti uradniški „strah“ bi ostal. „Der Bösen sind sie los, die Bösen sind geblieben“, bi tudi njim smeli reči s pesnikom.

In kaki salamončki bi morali biti ti ljudje, da bi vselej tudi odločili delo po zmožnostih in določili delu pravo ceno in delavcu primerno plačo? Sodnikov toraj bi trebalo obilo in raznovrstnih. Toda sedaj še le pride najbolj sitno vprašanje: čegavi sodniki? Mar bode umetnik zadovoljen s sodbo kakega v umetnostih neizobraženega sodnika, kar se slučajno prav lahko primeri? Ali se bo čevljar zadovoljil s sodbo, ktero izreče nad njegovim delom človek, ki morda o čevljih ne vé druzega, razen da morajo biti čeveljčki majhni, ozki in z visokimi petami? Da bi se to vršilo lepo mirno, treba bi bilo pri delavcih najti zatajevanja toliko, kolikor ga celó pri svetnikih ne najdemo. In socijalist naj bi se zatajeval, vsaj so ga v šoli učili ravno narobe? Dalje nikar ne odgrinjajmo zagrinjala, ki nam odkriva zemeljska nebesa pripravljena, a tudi pristojna edino le socijalistom. Pričkanje, prepir, grde zabavljice, rožljanje meča, sekire, vskliki pobitih, ki se čujejo iz teh presrečnih socijalističnih nebes v našo solzno dolino, vse to nam priča, da „v tem domu vsega dobrega“ ljubezni niso ravno najbolj častnega mesta odločili. In vendar so socijalisti boj napovedali sebičnosti kapitalistov, ki je nasprotna ljubezni. Kako toraj, da tudi pri njih ni najti vladajoče ljubezni? Proti sebičnosti se vojskujejo, a sebičnost pribojujejo!

Pri kapitalistih je pri posamezniku sebičnost delujoča moč; socijalisti posameznemu ničesar ne dovolijo; vzemó mu vse in vse vržejo v nenasiteno žrelo svoji državi. Pri socijalistih je država vse, ona je njih bog; zanjo delati, zanjo trpeti, se darovati, to je naloga človekova. Ali si pač moremo misliti, da bi kje imela sebičnost večo moč, nego jo ima v taki državi? Ali toraj ni res, da „v Scilo zadene, kdor umakniti se hoče Karibdi.“ In vendar, čemu vse to pehanje socijalistov, ki se kaže, kakor da bi hoteli svet rešiti pred sovražnim kapitalizmom? Le nekaj desetletij še bi bili mirno čakali, tudi kapitalisti bi bili do takrat stvar dognali tako daleč. Vsaj gredó urno po tem potu dalje. Leto za letom se množi denar v rokah posameznih. In ko bi velike ribe povžile vse ribice, bi se začele tudi ribe klati med seboj in močnejša srečnejša, sčasoma bi se število znižalo, morda tudi na enojko in kapitalisti so tam, kjer sanjajo socijalisti, v svojem kraljestvu. Eden bi vse imel, vse vodil, eden bil bi vse, bil bi bog, naj se potem imenuje država po socijalistih ali pa po kapitalistih, to njenega bistva ne spremeni. V njej vlada grda sebičnost pod različnimi krinkami, ki pravico, temelj vsakemu redu, povsod izpodriva.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 17. oktobra.

Avstrijske dežele.

Iz deželnega zbora gališkega. Računski sklep deželnega propinativnega (za zboljšanje zemljišč) zavoda za 1881 se vzame na znanje. Ta zavod znese koncem l. 1881 v stvarnem imetji in drugih aktivnih predmetih 1,342.618 gold. Po nasvetu deželno-kulturnega zavoda se naroča deželnemu odboru, da naj vprašanje zarad osnove izgledne pivovarne v poljedelski učilnici v Dublany preskusi in v prihodnji seji o tem poroča. Po nasvetu pravoznanskega odseka se vlada pozivlje, da naj se pri vpeljavi davkov na rente ne dotakne pravic, ktere pristujejo gališkemu zemljiščnemu kreditu. Računski sklep ustanove grofa Skarbeka se vzame na znanje. Poslanec Antonievič ne hvali kaj posebno gospodarstva pri tem zavodu. Odbor za rudarstvo priporoča nagrade za vednostne preiskave in resolucijo, vsled ktere se vlada pozivlje, da vpelje po tehniških učilnicah v Krakovem in v Lvovu posebne učne stroke za rudarstvo. Nasvet se sprejme. Pridejo potem na vrsto poročila budgetovega odseka o stroškinem predštevu za poljedelsko učilnico v Dublany. Nasveti odborovi se sprejmó.

„Politik“ v svoji večerni izdaji od 8. oktobra omenja ***potrditve volitev*** dveh najhujših naših nasprotnikov v deželnem zboru, ter krepko povdarja modro postopanje narodne večine, ki že skoraj do požrtovalnosti samega sebe sega, da pravice in ljubezni do sprave ne žali. Dokaz, da je večino narodnih poslancev pravi čut in zrela politika do tega koraka vodila, pri kterem se je zopet očitno pokazalo, da nam dolga leta ptujega oskrbništva niso ravno na škodo bila. Mi smo trpeli in se učili in lahko rečemo, da smo se tudi naučili, kako se ima na političnem odru postopati, da se slovensko ime tudi po drugih krajih cesarstva s spoštovanjem imenuje. „Politik“ stavi potem opravičeno vprašanje: „Bog vé, mar li bi bila nemška večina v enakem slučaji enako postopala?“ Brez strasti lahko pripoznamo in javno izrečemo, da ne!

Dunajska „Wiener Allg. Ztg.“ prinesla je novost, da bo „Tribūno“ ***Schönerer kupil.*** „Tribūne“ sama novico popolnoma izmišljeno proglaša.

V Zagrebu so 16. t. m. dvojezične grbe, ki so bili vzrok zadnjim izgredom, sneli iz dotičnih uradnih poslopij in postavili so one brez napisov. Mi povdarimo le to, da so bili grbi zadnji kanček v kupico, ki je vskipela, ako se razmere ne zboljšajo, je stvar le odložena, a ne odpravljena.

Njih Veličanstvo v Szegedinu. Prišedši na mestni trg ob $11^3/_4$ so vstopili cesar v mestno hišo in tam pogledali načrte, po kterih je bil Szegedin zopet postavljen. Pregledavši te načrte so šli cesar v stolp mestne hiše, od kodar je lep razgled nad vse mesto. Potem so šli v sobane nazaj, ker ob 1. uri popoludne so se prišle poklonit deputacije, kterih je bilo vseh skupaj 26. Prva na vrsti je bila duhovščina rimsko-katoliške cerkve. Kardinalu nadškofu Haynaldu so odgovorili svitli cesar na njegov ogovor: „Veseli me videti zopet toliko višje duhovščine in dušnih pastirjev naše svete vere zbranih, vzlasti pa tiste, ki so prišli iz daljših krajev, da izrazijo tukaj čutila zvestobe. Trdno sem prepričan, da je Vaša verna molitev in zaupanje v Božjo previdnost, ktero je ljudstvo v srci ohranilo, največ pripomogla, da se je to mesto po hudem udarcu zopet tako veselo povzdignilo. Zahvalimo za to Gospoda nebes, in tudi zanaprej se vrlo trudite, da izvršujete svoj sveti poklic, v ti delavnosti Vas bodem zmirom toplo podpiral in skazoval Svojo kraljevo milost.“

Za rimsko-katoliško duhovščino poklonili so se škofje grško-katoliške cerkve in potem še zastopniki drugih cerkvenih obredov, helvetiške in avgsburske verske spoznave, razna društva in deputacije komitatov in mest, med tem tudi una mesta Szegedina, ktero je vodil župan Palfy. Cesar so mu na njegove besede med drugim odgovorili, da hočejo pregledati nove vredbe in da se bodo tudi zanaprej zanimali za njih prizadevanje. Dalje jim priporočajo, naj zaupajo v Božjo previdnost, da bode to mesto vzela v svoje varstvo.

Popoludne ob $^1/_2$3 so se peljali cesar čez novi most v Novo-Szegedinski vrt. A dež se je vlil, in kmalo so se morali vrniti. Ob $^1/_2$6. uri zvečer je bil v veliki dvorani mestne hiše dvorni obed za 70 povabljenih. Po obedu so se svitli cesar nekaj časa pomenkovali s povabljenimi. Ob $^1/_2$8 je bila v gledišči predstava, ktera je postala vzivšeno narodna.

Iz vseh krajev dežele so prišli odlčnjaki imenitnih stanov, da praznujejo slavnost vstajenje Szegedina, objednem izrazijo zvestobo in ljubezen do presvitlega vladarja. Predstava se

je začela s prologom. V prvem delu prologa je prednašal Ibolyka Nagy tožbo mesta Szegedina. In ko se je imenovalo ime prezvišenega vladarja, se je vse ljudstvo vzdignilo in zaklicalo „eljen“ prevzvišenemu vladarju, ki je sedel med Kolomanom in Ludovikom Tiszo. Ko so še ovenčali doprsni kip, začela se je predstava. Njih Veličanstvo so bili do sklepa v dvorni loži in so med slavo-klici zapustili gledišče. V veži je pozdravila gledišča komisija Njih Veličanstvo pri vhodu in odhodu.

Mesto so začeli razsvitljevati ob 7 in ob kratkem je bilo vse v svitlobi. Najlepše je bil razsvitljen trg Szechény in krasna palača. Tudi drugod je bilo vse krasno in okusno razsvitljeno in ozališano, posebno pa so se odlikovala javna poslopja. Dež je neprenehoma lil, a po trgih se je ljudstva vse trlo.

15. oktobra. V srbski cerkvi tukaj je bila slovesna velika maša, ktero je opravil patrijarh Andjelič s sijajno asistenco, navzočega je bilo mnogo odličnega občinstva. — Svitli cesar so ogledali danes dopoludne vojašnice in cerkev obljube. Od tod so se podali mimo gorenjega nasipa ob Tisi v občino Tape, potem po cesti v Vásárheli čez okrožni nasip na kolodvor avstrijsko-ogrske državne železnice od tod skoz mesto zopet na cesarski dvor. Vodja je bil mestni glavar Szluha. Cesarja je povsod spremljal kraljevi komisar Ludovik Tisza. V cerkvi obljube je sprejel presvitlega cesarja kardinal in nadškof Hajnald s sijajno asistenco. Cesar so šli v kapelo in tam opravili kratko molitev. Ob 10 so prišli cesar v kraj Tape ob Tisi, kjer je povodenj najhuje razsajala. Občinski sodnik je pozdravil Njih Veličanstvo in je podaril kot izdelek domačega obrta umetno spleteno lovsko torbo iz biča. Notarju so odgovorili na njega odgovor: „Za valim se občini Tape za ta sprejem. Iz srca želim, da bi se občina pod varstvom mogočnih zgradeb v blagostanji razvijala. Cesar so vprašali, ali se je ves kraj tačas pogubil? — Le šola in cerkev je ostala, je bil odgovor. — Ko je povodenj prenehala, vrnili so se vsi stanovalci nazaj, med poplavljem so bivali po nasipih. Razume se, da taka skrbljivost vladarju pridobiva srca podložnih.

Kakor v ponedeljek, tako je tudi v torek prevzvišeni vladar ogledoval nasipe in druga dela, ki se tičejo postavljenja mesta na novo. Došle so naslednje vesti: Iz Szegedina 16. oktobra: Včerej so ogledali presvitli cesar varovalna dela društva „Sövenyhaza“ Szegedinskega za izsušenja zemljišč, vodji sta bila župan Palfy in Rende, vladni komisar. Danes zjutraj so se cesar peljali s posebnim vlakom do čuvajnice št. 10 nad krajem Orgos, od tod so se na vozeh peljali v Assathalom, da so pogledali gospodarsko in gozdnarsko šolo. Ob $^3/_4$12 so prišli po isti poti zopet nazaj. Ob 12 je bil zajutrk.

Vnanje države.

Iz Honkonga se poroča, da so se po otoku Hainan plakati trosili, v kterih se s smrtjo vsim Evropejcem in mandarinom žuga. Naseljenci prosili so ptuje vojne ladije za pomoč.

Naloga novega ***španjskega kabineta*** bo, da vpelje svoboden tisk, prosto pravo zborovanja, civilni zakon, porotne sodnije; dalje mislijo vpeljati večjo svobodo pri poduku in pa splošno glasovanje pri volitvah. S Portugalom sklenila se bode colna unija in z Angleško pa trgovinska pogodba. Prijateljske zveze z drugimi evropejskimi državami so ničevne, le s Francosko naj se ohrani in okrepča. — Marsikaj lepega, pa marsikaj tudi jako nepotrebnega in škodljivega.

Na Francoskem je za državnega podtajnika v vojnem ministerstvu imenovan Casimir Perier, mož, ki je svoje dni se mandatu odpovedal zato, ker so se kraljevi princi iz vojske odpustili.

Da so se razmere med ***Francosko*** in ***Španjsko*** na bolje obrnile, je ne le Francozom, temveč tudi Španjolom jako všeč. Posebnih simpatij si je kralj Alfons pridobil to in unstran Pirenej po svojem spravedljivem značaju, po svoji milosrčnosti, in po svoji hladnokrvnosti. Politični takt, kterega je pri vsem tem razvijal, mu je pa tudi mnogo pripomogel, da ga Francozi, kakor Španjolci visoko čislajo.

Izvirni dopisi.

Iz loškega okraja, 16. okt. (*Našim deželnim poslancem!*) Kakor beremo, stavil je dr. Samec v deželnem zboru nasvete o premembi občinskega reda. Med tem je sledeča točka: „Ženitovanjska taksa naj se določi na 20 gld., od kterih gre 5 gld. občinam, 15 gld. pa pripada ustanovi zaklada za hiralnice.“ Naravnost povem, da se mi zdi ta nasvet, kakor je predlagan, prav neprimeren in novo težko breme za naše kmetiške posestnike. Že zdaj komaj zmagujejo silna davkovska bremena in ogromne priklade, in potem naj še za oglasnico ženitovanjsko toliko svoto štejejo. To plačevanje bi zadevalo najbolj kmetiške posestnike, ker teh je največ, in vendar bi od tega ne imeli nobene koristi, ker le redko se primeri, da bi morala občina u b o ž a n e kmetiške posestnike preživljati. Največ pride gostovskih beračev na stare dni občini na glavo, ker je zdaj vsakemu svobodno se ženiti. To svobodno ženitev pa ima omejiti g. Kluna predlog o ženitovanjskem privoljenji, in potem je Samčev predlog naravnost nepotreben, ker vsaka občina bo že sama skrbela, da ne bo dajala privoljenja takim, o kterih je lahko soditi, da bi jih morala potem sama živeti. Ako pa že mora predlog obveljati, naj se prenaredi tako, da vsi kmetiški p o s e s t n i k i plačujejo ženitovanjske takse, kakoršne so zdaj v navadi v posamnih občinah, le g o s t o v i in taki, ki živijo na svojih rokah, naj plačujejo takso 20 gld., ker pri teh je veliko bolj vrjetno, da jih bi morala kedaj občina preživljati, in zato je tudi pravično, da že o ženitvi nekoliko več plačajo. To zadevo priporočamo toplo našim poslancem, zlasti poslancema loškega okraja, naj se potegujejo za revno ljudstvo, in naj ne privolijo, da bi se še bolj drlo s plačevanjem.

Mnogo druzih nasvetov bi bilo bolj nujnih in potrebnih, kakor dr. Samca. Omenim le dva. Vsakdo ve, da je na Kranjskem premalo zdravniškega osobja; zlasti zdaj, ko se je na vseučilišču opustil kirurgiški oddelek, in smejo le diplomirani doktorji zdravniški posel oskrbovati. Teh pa je vedno premalo, hočejo dobro plačani biti, in kmet rajši brez zdravnika umrje, kakor da bi iz daljave klical zdravnika, in mu plačeval neprimerne stroške. Nekdanji „padarji“, čeravno ne tako izučeni kakor doktorji, so vendar dobro izvrševali svoj posel, in nekteri so celó sloveli, ker so se sami dobro dalje izobraževali in si z dolgo skušnjo temeljito praktično vednost pridobili. Ali bi ne kazalo prositi vlado, naj zopet vpelje kirurgični oddelek, da se poskrbi za veči naraščaj zdravnikov? Zdaj kmetiško ljudstvo rajši pomoči išče pri sleparskih konjederkah in mazačih, kakor pri dragem in zelo oddaljenem doktorju.

Druga nujna potreba bi bila o živinozdravnikih. Tudi tu je vlada, ne gledé na resnično potrebo živinorejcev, zaprla živinozdravniško šolo v Ljubljani. Res se mladenči tam niso učili Bog ve kaj anatomike, ali vendar so mnogo pomagali o živinskih boleznih. V mojem kraju je mož, ki se je učil eno leto v ljubljanski živinozdravniški šoli, in zdaj je tako zveden in skušen, da ga daleč okrog, celó na Goriško, kličejo na pomoč. Vsakdo ve, da o živinskih boleznih je treba nagle pomoči, da je še pol dne včasih nemogoče čakati na zdravitelja. Sedanji živinozdravniki pa so komaj v vsakem glavarstvu po eden, in kako bo tak mogel pomagati po 10 ur daleč! Od nas v Kranj po živinozdravnika je 8 ur daleč, naj ga gre gospodar iskat, prišel bo ravno prav, kadar bo prepozno, in nesrečnež mu bo moral še pot dobro plačati, da bo dvakrat nesrečen. Ali bi tedaj ne bilo tudi dobro, vlado prositi, naj zopet otvori živinozdravniško šolo v Ljubljani? posebno zdaj, ko je zapovedano ogledovanje vsake živine, predno se zakolje, da bodo zamogli saj to dobro in vestno opravljati.

Ako gospodje za zeleno mizo sklepajo naredbe, naj pomislijo, kaj je našemu kmetu v prid, in naj ne gledajo samo, kaj siva teorija govori. Če nakladate kmetu težka bremena, pomislite tudi, kako bi mu pomagali!

Domače novice.

(*Današnja seja deželnega zbora kranjskega*) ni bila ravno dolga. Pretresali in potrdili so se včeraj odloženi paragrafi deželne volilne reforme prav brez vsega razgovarjanja v drugem branji; tretje branje, to je konečna potrditev postave se je odložila za prihodnjo sejo. — Rešile so se tudi nektere druge reči, dr. Samec je vtemljeval svoj predlog o ženitovanjskih taksah in nakladi davka na žganje, po nasvetu poslanca Murnika sklenila se je sestava mož iz raznih odborov in zastopov, ki bo pospeševala dolenjsko in loško železnico. Rešenih je bilo več cestnih zadev. Nadrobneje poročilo pride. — Prihodnja seja bode v petek, v soboto pa se ima skleniti zbor, toraj bodo zadnja dneva dolge seje.

(*„Laibacher Wochenblatt“*) se čudi, kako da pri volitvah vélikega posestva ni ostalo pri prvem od dr. Papeža izdelanem poročilu verifikacijskega odseka. Naj mu toraj povemo, ako ga ni že podučil g. baron Apfaltrern, ki je bil tudi ud omenjenega odseka, da je v drugi seji g. Svetec izdelal in oglasil drugo poročilo, dr. Papežu ravno nasprotno poročilo, o kterem se je konečno tudi v klubu obligatorično glasovalo. Dr. Papež je vsled tega odložil poročevalstvo, ki ga je prevzel gospod Svetec, pa ga v zadnjem trenutku zopet odložil.

(*Pravda proti g. Bambergu*), ki je na svoji „Slovenski pratiki“ ponatiskoval varstveno marko „Vélike“ in „Male pratike“ Blaznikove, je konečno dognana na korist Blaznikovih dedičev.

(*Povozil*) je danes popoludne okoli dveh pred Šenklavžem kmetišk voznik deklico tukajšnjega peka, ktero so potem hudo poškodovano domu spravili; tudi nek deček je bil nekaj skupil, pa ne preveč hudega. Kmetiški voz je bil zadel z mestnim fiakerjem in tako se je zgodila nesreča. — Sploh se je čuditi, da se v Ljubljani ne zgodi več nesreč, ker kmetiški vozniki so silno nevkretni, kakor da bi vozili po kaki „gmajni“, ljubljanski vozniki pa dirjajo kakor da bi šlo za stavo; tako se zagozdé večkrat med seboj in če človek zabrede vmes, se težko reši, posebno star, otrok ali pa bolehen. Treba več pozornosti vzlasti od policije.

(*Našega rojaka g. Jerneja Brezovarja*), ki že od leta 1870 kot gimnazijski profesor na Ruskem službuje, ter je na tem polji prejel že red Ane in red sv. Stanislava, je komitej, zbran zmed ruskega plemstva, zvolil meseca junija tek. leta, po nasvetu veterana pedagogov, Daniela Grigorjeviča Žavorovkova, kot načelnika v collegium, izključljivo za odgojo ruskih plemičev v Kinsku vstanovljenem, ki se imenuje

„Pansion Dvorjanski Imperatora Alexandra II.“ Kot gimnazijski profesor in ob enem ravnatelj v imenovanem ustavu ruskega plemstva, ima naš rojak 4500 gold. letne plače, šest velikanskih sob za svoje stanovanje, hrano in vse drugo razun perila prosto. Za imenovano častno službo bilo je priporočenih mnogo odličnih profesorjev, ki so rodom Rusi, da je imel pa med njimi prednost naš rojak, ki je prvič katoliške vere, drugič avstrijski podanik, služi to odlikovanje brez dvoma njemu in nam Slovencem v čast, torej slava Jerneju!

Razne reči.

— V Szegedinu so belo oblečene dame prvih krogov cesarju šopek iz vijolic in vrtnic podale, ki je bil z lavorovim perjem podstavljen in opleten in je imel 80 centimetrov v premeru.

— Cesaričina Štefanija sprehajala se je v petek popoludne po parku v Laksenburgu in svoje začudenje izrazila, zakaj je sedaj tako malo ljudi tamkaj. „Visokost, pravi vrtnar, ljudje so se shajali, da Vas vidijo, danes pa niso o Vašem sprehodu ničesar vedeli.“ „Dobro, pravi Štefanija, jih moram pa sama poiskati“, in odmah je šla po okolici pred gradom na sprehod.

— Grški kralj Jurij obiskal je v nedeljo popoludne električno razstavo na Dunaji. — Druzih ljudi jo je obiskalo v nedeljo 15.107, ki so vstopnino plačali; po električni železnici se jih je pa 6353 peljalo.

— Kaj pišejo časniki o sostanku nemškega cesarja Viljema s carom Aleksandrom III.?

V ponedeljek: Ruski in nemški cesar sešla se bosta na nemški zemlji blizo Svinemünde in se o bodočem postopanji v mednarodni politiki dogovorila.

V torek: Kakor iz gotovega vira pozvemo, car Aleksander ne misli cesarja Viljema obiskati.

V sredo: Poročilo o pohodu cesarja Viljema pri ruskem caru Aleksandru dohaja iz merodajnih krogov in se bosta vladarja še v teku tega meseca obiskala.

V četrtek: Iz dvornih krogov se nam poroča, da se o medsebojnem obiskanji nemškega in ruskega cesarja nič ne vé. Dotična poročila so pretirana.

V petek: Drug teden obišče car Aleksander nemškega cesarja Viljema. Povod bode razun privatnih pogovorov bodoča politika na Balkanu glavni predmet pogovorov.

V soboto: O sestanku ruskega in nemškega cara še misliti ni. V dvornih krogih se na to še nikdar ni mislilo. Vsa dotična poročila so izmišljena in zlagana. Ruski car se je ravno kar domov odpeljal.

No, zdaj toliko vemo, kakor prej; papirja se je pa na tisoče centov pokončalo! Res zdravega razuma, dobre in trdne glave mora biti dandanes čitatelj političnih časnikov, da se mu pri toliki neposlednosti pamet ne zmeša in občudovanja vredna se nam zdi njegova potrpežljivost, da take lažnjive časnike dan za dnevom prebira. Ni pa tudi velik kos slabouma zraven, da takim tako zvanim „liberalnim“ ali celó „radikalnim“ časopisom kaj verjame — znabiti še celó vso svojo učenost iz njih zajema, mogoče, da tudi na nje, kot na evangelij prisega. Se veča slaboumnost — da kaj hujšega ne rečemo — se nam pa dozdeva, da ljudje z dragimi denarji take časnike podpirajo ter žepe zvitih goljufov polnijo. Pri taki bedariji kristjanov je-li kaj čuda, da judje bogatijo in — gospodujejo!?

Telegrami „Slovencu“.

Prag, 17. okt. Vlak z Nimburga je pod Žižkovim gričem všel iz šin, šest oseb je lahko ranjenih, ena pa hudo.

Szegedin, 16. okt. Cesar je obiskal danes šole, poštni in telegrafni urad, pozvedoval povsod nadrobneje razmere in bil sprejeman z navdušenim vriskom.

Szegedin, 17. okt. Cesar ogledal si je meščansko dekliško šolo ter se vpisal tam v knjigo tujcev, dalje zavod za oskrbovanje revežev, sirotišnico, bolnišnico, sodnijsko poslopje, cerkev reformiranih, se povsod mudil dalje časa ter nadrobno pozvedoval po dotičnih razmerah, izraževal večkrat svojo popolno zadovoljnost.

Pri plesu cesarju na čast napravljenem so bili udje deputacij, bivšega stavbenskega svèta, častniki, udje kraljevega komisarjata, veliko odličnih meščanov, krasen venec dâm v najelegantnejši opravi. Ko je cesar ob $^3/_4$ na 9 zvečer v spremstvu Ludvika Tisze, ministra Tisze in Orczy-a prikazal se v loži, zadoneli so navdušeni „eljen“-klici občinstva. Cesar je dalje časa gledal ples in izrazil ministerskemu predsedniku in Ludviku Tiszi večkrat svoje veselje o lepem slavnostnem plesu; ob $^3/_4$ na 10. je odšel s plesa, peljal se po krasno razsvitljenih ulicah ob navdušenem vriskanji prebivalstva na kolodvor, se najvljudneje poslovil od prišlih dostojanstvenikov, izrazil županu Palfy-u zahvalo za prisrčni sprejem, podal Ludviku Tiszi in ministru Tiszi roko, ter stopil na dvorni vlak, ki je odpeljal se ob velikanskem vrisku množice. — Za dobrodelne namene podaril je cesar 8000 gld.

Petrograd, 17. okt. Car in carevnja preselila sta se v Gačino. Jutri bo v navzočnosti dvora položil se temeljni kamen cerkvi, ki se ima zidati na mestu, kjer se je zgodil napad 13. marca.

Pariz, 16. okt. Poslanci gorenje Savoje mislijo staviti interpelacijo o tem, da bi bila ta dežela neutralna; ne verjamejo pa, da bi imela Švica pravico, razlagati si jo po svoji volji, ter zahtevajo, da bi obe vladi o tej zadevi spustili se v razgovarjanje. — Ministerski svét sprejel je predlog pomorskega ministra, da se sestavi kolonijski svět iz 36 udov. — Da bi se bil minister Herisson odpovedal poslu, oporeka se.

Lisabon, 17. okt. V Valenciji so bili nemiri, pa brez pomena in vsakih drugih nasledkov.

Dunajska borza.

16. oktobra.

Papirna renta po 100 gld.		78 gl.	45	kr.
Sreberna „ „ „ „		79 „	—	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta		99 „	40	„
Papirna renta, davka prosta		92 „	85	„
Ogerska zlata renta 6%		119 „	50	„
„ „ „ 4%		87 „	—	„
„ papirna renta 5%		85 „	75	„
Kreditne akcije	160 gld.	285 „	80	„
Akcije anglo-avstr. banke	120 gld.	107 „	25	„
„ avstr.-ogerske banke		839 „	—	„
„ Länderbanke		106 „	—	„
„ avst.-oger. Lloyda v Trstu		632 „	—	„
„ državne železnice		315 „	—	„
„ Tramway-društva velj.	170 gl.	225 „	75	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice		102 „	90	„
„ „ Ferdinandove sev.	„	105 „	—	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl.	118 „	75	„
4% „ „ „ „ 1860	500 „	130 „	25	„
Državne srečke iz l. 1864	100 „	167 „	50	„
„ „ „ „ 1864	50 „	166 „	75	„
Kreditne srečke	100 „	168 „	50	„
Ljubljanske srečke	20 „	23 „	—	„
Rudolfove srečke	10 „	19 „	50	„
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.		104 „	—	„
London		120 „	10	„
Srebro		— „	—	„
Ces. cekini		5 „	70	„
Francoski napoleond.		9 „	52	„
Nemške marke		58 „	85	„

Eksekutivne dražbe.

24. oktobra. 1. e. džb. Martin Logar iz Bojane št. 36. Metlika. — 1. e. džb. pos. Martin Ukšinič iz Božakovo št. 83, 1960 gl. Metlika. — 1. e. džb. pos. Marija Nemanič omož. Kočevar iz Rakovca, 1755 gl. Metlika. — 1. e. džb. pos. Janez Radoš iz Radoše štev. 4, 1020 gl. Metlika. — 1. e. džb. pos. Janez Kodrič iz Brezovice, 250 gl. Kostanjevica. — 1. e. džb. pos. Marija Logarjeva iz Bojane vasi, 250 gl. Metlika.

25. oktobra. 1. e. džb. France Srbot iz Neverk, 2585 gl. Postojna.

Naznanilo. (2)

Deželna blagajnica kranjska se preseli dne 18. t. m. iz svojih dosedanjih prostorij na cesar Jožefovem trgu v novo adoptirane prostore v deželnem dvorci v Gosposkih ulicah št. 2 od vhoda na levo pri tleh, ter prične svoje delovanje za strankin promet z dnem 19. oktobra t. l. v dosedaj navadnih uradnih urah.

Od deželnega odbora vojvodine Kranjske

dne 16. oktobra 1883.

Brez te **varstvene znamke,** postavno zavarovane, ima se to zdravilo po dr. Maliču smatrati kot **ponarejeno.**

Varstvena znamka.

Cvet zoper trganje,

po dr. Maliču,

je odločno najboljše zdravilo zoper *protin* ter *revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi* ter *žiccih, oteklino, otrpnele ude* in *kite* itd., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo *„cvetu zoper trganje po dr. Maliču“ z zraven stoječim znamenjem;* 1 stekl. 50 kr.

Zahvala.

Gospodu **J. pl. Trnkoczyju,** lekarju v Ljubljani.

Moja mati so na **protinski bolezni** na nogi **silno trpeli** in razna domača zdravila brezvspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hujša prihajala in vže več dni niso mogli stopiti na nogo, spomnim se na **Vaš dr. Maličev protinski cvet za 50 kr.** ter si ga nemudoma naročim. In res, imel je **čudovit vspeh,** da so se po kratki rabi tega zdravila **oprostili mučnih bolečin.** S popolnim prepričanjem **priznavam toraj dr. Maličev protinski cvet** kot **izvrstno zdravilo** in ga vsakemu bolniku v jednaki bolezni **priporočam.** Vaši blagorodnosti pa izrekam **najprisrčnišo zahvalo,** z vsem spoštovanjem udani

Franc Jug,
(5) posestnik v Šmarji p. Celji.

Planinski želiščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Pomuhljevo (Dorsch)

jetrno

olje,

najboljše vrste, izborno zoper bramore, pljučnico, kožne izpustke in bezgavne otekline. 1 stekl. 60 kr.

Salicilna ustna voda,

aromatična, vpliva **oživljajoče, zapreči pokončanje** zob in odpravi **slab duh** iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Kričistilne krogljice,

c. k. priv.,

ne smele bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se vže tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobôlu, otrpnjenih udih, skaženem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljami 1 gl. 5 kr. Razpošiljava se le jeden zavoj.

Izvrstna homeopatična zdravila se pri nas zmirom frišne dobivajo.

Naročila iz dežele izvršé se takoj

v lekarni pri „samorogu“

Jul. pl. Trnkóczy-ja

na mestnem trgu v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni vrednik *Jožef Jerič.*

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.